

Gildebrief

Het Gilde van Vrijwillige Molenaars

26e jaargang no. 3 september 2007

COLOFON

Gildebrief

De Gildebrief is het verenigingsblad van het Gilde Vrijwillige Molenaars (GVM) en verschijnt vier keer per jaar in een oplage van 2.200 stuks in de maanden maart, juni, september en december.

De verantwoordelijkheid voor de inhoud van artikelen berust bij de auteur. De redactie is, tenzij anders vermeld, verantwoordelijk voor het geheel van het blad. Het bestuur is verantwoordelijk voor zaken die duidelijk een verenigingskarakter hebben.

De redactie neemt graag kopij en suggesties voor artikelen in ontvangst en beoordeelt deze op plaatsbaarheid in haar geheel, gedeeltelijk of in gewijzigde vorm, zulks in overleg met de auteur.

Advertenties

Voor bedrijven of instellingen die gelieerd zijn aan 'de molenwereld' bestaat de mogelijkheid in de Gildebrief te adverteren. Advertentietarieven zijn verkrijgbaar bij de penningmeester.

Bestuur van het GVM

Voorzitter: H.C. (Hein) Steinz,
Dorpsweg 94, 8051 XW Hattem, tel. 038-4445446
voorzitter@vrijwilligemolenaars.nl
PR, contact Gildebrief, documentenbeheer.

Vice-voorzitter: A. (Andreas) de Vos,
Helderseweg 85a, 1817 BB Alkmaar, tel. 072-5121853
afdelingscoördinator@vrijwilligemolenaars.nl
Regiocoördinator, contacten met afdelingen en bliksemaf-leidergroep.

Secretaris: M.J. (Joke) Klinkspoor,
Zandkreek 26, 8032 JH Zwolle, tel. 038-4545998
secretaris@vrijwilligemolenaars.nl

Penningmeester: A. (Andrien) Muijsers,
Goeman Borgesiusstraat 42, 8331 KA Steenwijk,
tel. 0521-517020
penningmeester@vrijwilligemolenaars.nl

P.A.M. (Petro) van Doorne,
coördinator opleidingen, contact lesstofcommissie en
werkgroep opleiding watermolenaar,
Steenakker 44, 6651 JE Druten, tel. 0487-515643
opleidingscoördinator@vrijwilligemolenaars.nl

J.G.J. (Joyce) Beneker,
coördinator biotoop aangelegenheden,
Pr. Bernhardlaan 348, 2033 SC Haarlem, tel. 023-5634193
biotoop@vrijwilligemolenaars.nl

Ledenadministratie en website

Fr. (Frans) Tullemans,
Vasco da Gamastraat 4, 5665 GL Geldrop,
tel. 040-2863023
ledenadministratie@vrijwilligemolenaars.nl
webmaster@vrijwilligemolenaars.nl

Coördinator Examen en Arbo

P.J.M. (John) Houben,
Korhoenderveld 89, 5431 HC Cuyk, tel. 0485-320994

Gildeverzekeringen

Rekeningnummer G.V.M t.b.v. Gilde verzekeringen
Postbank (giro) 3503794 t.n.v. Gilde verzekeringen te
Steenwijk

Rekeningnummer

Rekeningnummer GVM t.b.v. contributie
Postbank (giro) 2144780 ten name van Het Gilde van
Vrijwillige Molenaars te Steenwijk

Bliksemafleidercontrole

Coördinator L.J. (Leo) Tiggeleman,
Livius 7, 3962 KD Wijk bij Duurstede, tel. 06-22004848, b.g.g.
0343-575684
bliksemafleidercontrole@vrijwilligemolenaars.nl

Gilde verzendingen

H.P.A. (Hub) van Erve,
Hoevense Kanaaldijk 9, 5018 EA Tilburg, tel. 013-5362100
verzendingen@vrijwilligemolenaars.nl

Steunpunt Molenbiotoop

De Hollandsche Molen (emailadres DHM@molens.nl),
Zeeburgerdijk 139, 1095 AA Amsterdam, tel 020-6238703,
fax 020-6383319

4

6

14

16

In dit nummer:

Redactieadres	3
De molen en molenaarswoning van Reijnen	4
Molensteenmaker Hans Titulaer geeft stenen nieuw leven	6
Financieel jaarverslag 2006	12
Gezocht: leerling molenaars	14
Bijzondere demonstratieles	16
Klapwieken	19
Werkgroep herziening molenaarsopleiding	20
Verenigingsnieuws / Regioberichten	21
Boekenmolen	22

De foto op de voorzijde is de Alte Mühle in Donsbrüggen bij Kleef. Met bilauwieken en zelfkruisend. Bilauwieken, zeldzaam in Nederland. Nog te vinden in Norg (Dr.).

Of de combinatie in Nederland voorkomt is ons niet bekend.

Internet: www.muele-donsbrueggen.de

Foto: Huub van Est

Redactie Gildebrief

Samenstelling

H.P. (Huub) van Est, (eind)redacteur
Zenegroen 302, 8935 KP Leeuwarden
058 2890704, redactie@vrijwilligemolenaars.nl
H.B. (Hein) Steinz, bestuur GMV
J.B. (Jaap) van Steensel
A. (Alice) de Wit, schrijft en regisseert Op reis met Gijs

Vormgeving en druk

Drukkerij de Bunschoter, 033-2997999

Kopij en mededelingen

Kopij voor het **decembernummer** van 2007 moet in het bezit zijn van de redactie voor **15 november 2007**. Voor een latere aanlevering dient men te overleggen met de redactie. Teksten (al dan niet met foto's) kunnen worden aangeleverd per email. Bij voorkeur in Word op emailadres redactie@vrijwilligemolenaars.nl. Overzicht van stukken, zo goed mogelijk in volgorde aangegeven.

Redactieadres

Het redactieadres was tot dit nummer ondergebracht bij Jaap van Steensel. Hij heeft meegedeeld dat hij zijn taak als redactieadres, redactiesecretaris en redacteur niet langer kan combineren met zijn veranderde persoonlijke omstandigheden. Als hij iets doet dan wil hij dat ook 100% goed doen. En daarvoor ontbreekt hem de tijd.

De uitbreiding van zijn gezin is een van de redenen. De andere is zijn inzet voor het behoud van het Molencomplex Goid-schaixoord (zie Molens september 2007) in zijn eigen omgeving. Wat dat betreft is de molenwereld hem nog niet kwijt en zullen we ongetwijfeld nog van hem horen. Jaap zal voor de lopende jaargang verbonden blijven aan de redactie. Op een lager pitje. In overleg met hem is besloten het redactieadres aan te passen (zie pagina 2). De redactie zal zijn inzet missen.

Dat brengt ons op een ander punt. De redactie is klein en kan wel wat versterking gebruiken. Misschien moet het ook een beetje in een aangepaste vorm. Afdelingen zouden daar bijvoorbeeld kunnen bijdragen. Zij zitten dicht bij de bron als het gaat om nieuws en informatie voor artikelen en discussie aan te dragen. Ook hebben ze vaak leden die heel wel de pen weten te hanteren. Kortom iets om over na te denken.

De redactie

Kandidaten Evert Smitbiotoopprijs

Vanaf 1995 wordt jaarlijks een biotoopprijs uitgereikt aan personen of instellingen die zich op een positieve manier inzetten om de molenbiotoop te verbeteren en te behouden. Deze prijs draagt sinds 1998 de naam van Evert Smit Biotoopprijs. Dit als eerbetoon aan een groot molenliefhebber die zich enorm heeft ingezet voor de molenbiotoop.

Deze prijs is niet alleen een mooie manier om diegenen die zich goed inzetten voor de molenbiotoop te bedanken, maar ook een stimulans om door te gaan op deze manier en anderen te inspireren dat ook te doen. Tevens is het een positieve manier om via de media aandacht te vragen voor dit onderwerp.

We weten als bestuur dat er rond de molens best veel gebeurt. Dus ook op biotoopgebied. Toch hebben we dit jaar nog geen

aanmeldingen voor kandidaten voor deze prijs. Zou dat betekenen dat overal de molenbiotoop verslechterd of geen aandacht krijgt? Dat zal toch niet waar zijn! Dus laat horen wat er gedaan wordt aan de molenbiotoop en zet zo uw molen en uw kandidaat eens extra in het zonnetje. Kandidaten kunnen aangemeld worden bij de secretaris (Joke Klinkspoor) of bij mij.

Joyce Beneker, Biotoopzaken

De Kam

De oproep in de vorige Kam heeft resultaat opgeleverd. Joke Klinkspoor heeft zich aangemeld als nieuwe secretaris en we hopen haar volgende jaarvergadering formeel te kunnen benoemen. Zij zal de secretariële werkzaamheden van John Houben overnemen. Welkom Joke, voor mij absoluut een prettig weerzien, want ook in het Overijsselse hebben we samengewerkt in het afdelingsbestuur.

Het is een mooie en slechte zomer geweest, het is maar hoe je het bekijkt en waar je voorkeur naar uit gaat. Ook kon het weer lokaal enorm verschillen. Voor zover we weten hebben alle molenaars goed opgelet en heeft dit niet geleid tot schade. Prettig, voor de moleneigenaars en molenaars, maar ook voor de kas van het Gilde die niet hoefde worden aangesproken voor het eigen risico.

Ik heb wel eens gedacht of de WA+ verzekering niet een andere aanpak zou moeten krijgen. We weten uit alle ARBO perikelen dat er sprake is van relatie werkgevermoleneigenaar en werknemermolenaar. Deze zogenaamde molenverzekering staat los van de brand- en stormschadeverzekering van elke molen.

Zou het niet logisch zijn als de WA+ verzekering ook door de werkgever/moleneigenaar wordt afgesloten? Zoals dit in het bedrijfsleven ook gebeurt. Het eigen risico zou kunnen worden afgedekt uit een fonds dat door de verzekeraar en De Hollandsche Molen gezamenlijk wordt beheerd.

Is er een deskundige mening dan horen wij die graag en is er iemand met specifieke verzekeringskennis, die het Gilde in deze materie wil bijstaan, dan geef je op! Jan van Loenen hoeft, wegens bewezen diensten, natuurlijk niet te reageren. Wij hebben al zolang gebruik mogen maken van zijn diensten.

Hein Steinz, voorzitter

Een paar jaar geleden kreeg ik van een archiefkennis die zich bezighield met de geschiedenis van Mill enkele zwartwit kopieën van de vier jaargetijden. Geschilderd in de gang van een molenaarswoning. Een enkele keer hielp ik hem met oude teksten over molens in Mill. Ze waren geschilderd door een neef van mijn moeder, huis- en decoratieschilder in Mill. De jaargetijden naar Millet in een Art Deco omlijsting waren te zien boven de deur in de gang van het molenaarshuis. De originelen in het molenaarshuis zouden er nog steeds zijn.

De molen en molenaarswoning van Reijnen

*Naar Jean Francois
Millet (1814 -1875)
de vier jaargetijden*

Nieuwe molen voor Mill

Nieuwsgierig naar dit stukje familiegeschiedenis kreeg ik iets meer dan een jaar geleden de kans de molenaarswoning te bezoeken. Het bezoek en het gesprek met drie kleinkinderen van de bouwer van de molen leverden een verrassing op. Antonius Johannes Reijnen bouwde in Mill in 1876 een korenmolen aan

wat nu de Schoolstraat heet. Hij zag wel brood in nog een korenmolen in Mill toen de nieuwe spoorlijn van de Noord Brabantsch Duitsche Spoorwegmaatschappij (NBDS) welvaart had gebracht. Twee jaar later in 1878 bouwde hij een boerderij, het molenaarshuis, iets verderop. Aan de andere kant van de inmiddels ook verdwenen spoorlijn. Het

molenaarshuis is er nog steeds en staat op de monumentenlijst als één van de weinige herinneringen aan het cultuurhistorisch erfgoed in het Mill van ruim 100 jaar geleden. Wie het niet weet kan de initialen AR in de eerste steen niet terugvinden. Maar ze zijn er wel. Antoon Reijnen (12-02-1843 Wanroij) stamde uit een molenaarsgeslacht en zijn vader zag

brood in de bouw van een molen in Mill voor zoon Antoon. Deze vestigde zich daar vanuit Wanroij met zijn vrouw Johanna Cornelissen, twee dochters, zoon Coos en molenaarsknecht Dorus van Hooij uit Zyflich (Dld). In Mill werden nog twee zonen in het molenaarshuis geboren.

Stoomgraanmolen

Antonius was een ondernemende molenaar en ging mee met de technologische ontwikkelingen. In 1895 stichtte hij een stoomgraanmolen naast de korenmolen.

Molenaarswoning met passende entree

In 1916 nam zijn zoon Cornelis Jacobus (Coos) Reijnen de "windkorenmolen met erf en pakhuys" over van zijn vader zo blijkt uit het koopcontract. De vrouw van laatstge-

De molen en de stoommolen van Reijnen. Vergelijk met de schildering in de gang van de molenaarswoning

de schilder de vrije hand". De hele gang werd geschilderd in de toen favoriete Art Deco stijl. "Alleen de grijswit geschilderde gemarmerde lambriserings is verdwenen" vertelden ze.

Verrassing

Wie door de voordeur binnenkomt passeert de stoep voor de deur. Zoals dat past bij een molenaarswoning een (blauwe) molensteen. Gered van de herstrating voor een fietspad. De gang heeft vijf deuren en boven elk ervan is een "schilderijtje" in een Art Deco omlijsting te vinden. Vier voor de jaargetijden; vrij naar Millet. Boven de vijfde deur naar keuken en achterhuis was een vijfde afbeelding. De verrassing. Boven deze deur het schilderijtje van molenaarswoning, de molen, de stoom-

elektriciteitsdraden weg en de heg rond de molenbelt had ook een ander uiterlijk. De spoorlijn werd in 1948 buiten gebruik gesteld. Rond 1950 doet de elektrische hamermolen zijn intree bij een graan- en veevoederhandel in Mill. Wind- en stoommolen kunnen de concurrentie niet meer aan. De fabriek van Van Hout breidde uit en de molens maakten ruimte voor de vooruitgang. De molen en stoommaalterij stonden op wat al eeuwen de molenheide heet. Aan de rand van de molenheide stond vele honderden jaren geleden een watermolen die al veel langer geleden zijn werk deed. Ook deze is verdwenen.

Tekst en foto's: Huub van Est

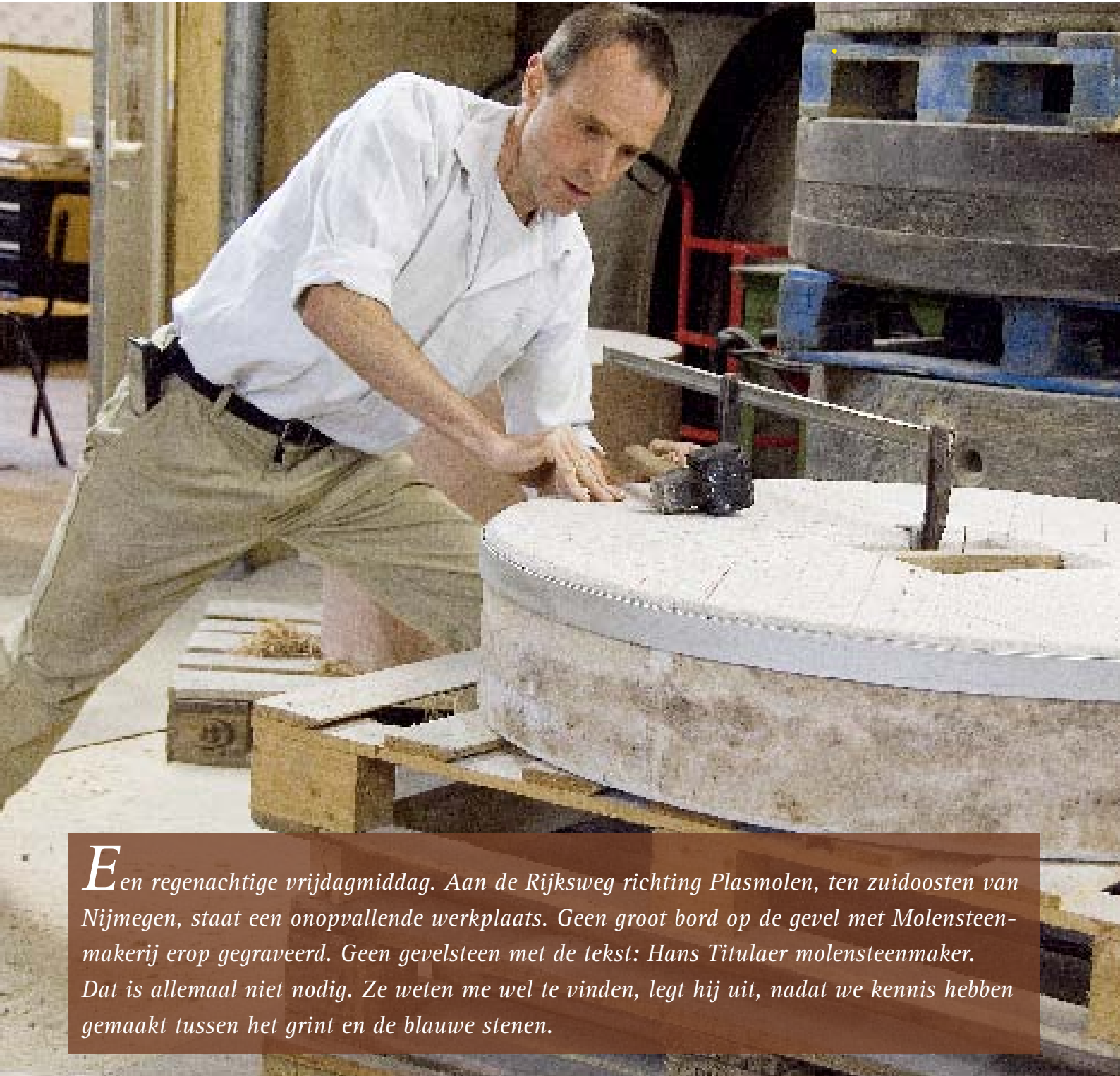
noemde, Maria Petronella Verschuere was volgens de huidige bewoners, drie kinderen van Coos en zijn vrouw, in 1923 de "opdrachtgever" voor het schilderen van de gang. Huis- en decoratieschilder Hein Martens uit Mill kreeg de opdracht. "Hun moeder hield wel van mooie dingen" aldus de bewoners. Dat blijkt als men het huis bezoekt. "Ze liet

graanmolen en nog een schoorsteen van een fabriek. De voorste schoorsteen is van de stoommaalterij van begin 1895. De tweede van de houtverwerkingsfabriek van Van Hout. Bij vergelijking met de ansichtkaart, waarop de schildering is gebaseerd, blijkt dat de schilder de afbeelding enigszins heeft geromantiseerd. Hij liet de drie fietsers en telegraaf- of

Het spoor bij Mill

Molensteenmaker Hans Titulaer geeft stenen nieuw leven

Een regenachtige vrijdagmiddag. Aan de Rijksweg richting Plasmolen, ten zuidoosten van Nijmegen, staat een onopvallende werkplaats. Geen groot bord op de gevel met Molensteenmakerij erop gegraveerd. Geen gevelsteen met de tekst: Hans Titulaer molensteenmaker. Dat is allemaal niet nodig. Ze weten me wel te vinden, legt hij uit, nadat we kennis hebben gemaakt tussen het grint en de blauwe stenen.

MET DANK AAN:

- HANS TITULAER, MOLENSTEENMAKER
- MARGREET VAN BEUSEKOM, FOTOGRAFIE
- ALICE DE WIT, DE REIZENDE CORRESPONDENT

Detail van het kropgat

Molenaar op de Witte Molen

Titulaer is een van de twee echte vakmannen in Europa op het gebied van het maken van molenstenen. Zijn collega-vakman zit in Denemarken. Door diens activiteiten krijgt Hans alleen maar meer werk. Voor zijn uitgebreide verhaal gaan we eerst in het kantoor zitten, dat naast de werkplaats is.

Oorspronkelijk was Hans geen molensteenmaker, maar molenaar. In 1977 bezocht hij in zijn vakantie de Volmolen (1) in Epen die toentertijd nog volop in gebruik was als graanmolen. Het hele proces dat je met waterkracht graan kunt malen vond hij prachtig. Daar werd hij zo enthousiast dat hij een vakopleiding als molenaar wilde gaan volgen. In die tijd studeerde hij in Nijmegen aan de lerarenopleiding de vakken biologie en aardrijkskunde, maar hij zag het niet zitten om daarna direct voor de klas te gaan staan. Eerst een periode iets anders doen vond hij een goede optie. Dat hij nooit in het onderwijs

terecht zou komen, wist hij toen nog niet. Hans zet ondertussen thee en neemt de telefoon op. De wanden hangen vol met afbeeldingen van molens en kindertekeningen. Hij vertelt verder. Vervolgens kreeg hij van molenaar Sijmkens een opleiding als korenmolenaar op de molen van Baexem bij Roermond. Deze korenmolen, de Aurora, was een standaardmolen. In 1982 is hij op de Witte Molen in Nijmegen gaan werken, een windmolen waar graan gemalen wordt. In de winkel verkoopt men meel aan particulieren. Het was een van de eerste molens die ging malen voor biologische bakkers in het kleine biologische en alternatieve circuit. 'Het leuke aan het vak van molenaar? Windenergie, het hele productieproces, het weer en de techniek.' In 1981 brandde de Witte Molen af en werd het bedrijf voorgezet op de molen in Ravenstein. De productie verviervoudigde. In '87 kon men weer terugkeren op de herbouwde Witte Molen.

Het pandscherpsel wordt met een stift op de bovenlaag getekend van een massieve kunststeen

Biologische schaalvergroting

Tot 1993 hadden ze een flinke productie vanwege de toename van het aantal biologische bakkerijen. 'Biologisch' was in. Echter door de schaalvergroting onder de biologische bakkerijen verloren ze als kleine molenaars een aantal klanten. Ze dreigden aan hun eigen succes ten onder te gaan, want we voor die grote bakkerijen waren ze geen partij meer. Hans en zijn collega besloten naast de molen iets anders te gaan doen, maar de molen wel aan te houden. Hij ging ook op de molen van Groesbeek werken. Zijn collega hield het voor gezien en stapte over naar de makelaardij. Wat vind je nou het leuke aan het vak van korenmolenaar? 'Je begint met het inkopen van het graan en hebt daarbij contact met de boeren. Tarwe en landbouwproducten vind ik interessant en daarbij het educatieve aspect, het rondleiden van groepen.' Hier zie je dan toch de biologieleraar om de hoek kijken. Verder heeft hij tijdens dit werk veel geleerd over molenstenen door er regelmatig mee bezig te zijn. Het scherpen (2) en afstellen van stenen was een onderdeel van zijn werk. Ook bij collega's werd hij er bijgehaald, want het is belangrijk voor een goed product om de stenen op orde te hebben.

Uitverkoren door molensteenmaker van Hees

Titulaer komt oorspronkelijk uit Venlo en net over de Duitse grens in Geldern was Heinrich van Hees al jaren actief met zijn molensteenmakerij. Hans bracht door zijn liefde voor molenstenen een bezoek aan dit bedrijf en kreeg een goed contact met Van Hees, die zijn moeder zelfs bleek te kennen. 'Dit alles leidde ertoe dat ik op Oudejaarsdag in 1995 opgebeld werd door Heinrich, die zei dat 'ie plannen had met mij. Ik was uitverkoren om de molensteenmakerij over te nemen. Dat vond ik een hele eer, alleen moest ik het een en ander voor mezelf duidelijk krijgen. Als het

Overzicht van de werkplaats

Demonstratie van het billen met de bilhamer

vak alleen inhield: het kunstje van het molensteen maken, dan was dat niet genoeg voor mij. Het moest een uitdaging zijn, er moest vernieuwing en ontwikkeling in zitten.' Hans dacht er over na en zag allerlei aspecten waar je niet direct aan denkt bij het molensteen maken. Hij probeerde het vak in een groter verband te plaatsen. Als korenmolenaar liep hij tegen een paar kleine onvolkomenheden aan wat de stenen betrof, dus als maker kon hij aan verbeteringen van de stenen werken. Er kwam ook een stukje metaalbewerking bij, want er zitten ijzeren banden om de stenen. Roestvorming was een onvolkomenheid waar hij iets op moest bedenken. Ook kon hij molenaars adviezen geven wat de stenen betreft ten aanzien van een goed product. Maar molenstenen gaan lang mee, de vraag was: wat komt er nog aan restauraties en hoeveel stenen moeten er gemaakt worden in de komende tijd. Van Hees was er van overtuigd dat de vraag alleen maar toe zou nemen. Hans' conclusie uiteindelijk was: er

is voldoende diversiteit in het werk en er is een goede boterham mee te verdienen, dus besloot hij om de zaak over te nemen.

Zijn eigen bedrijf

Op 1 juli 1997 begint Hans in Geldern zijn eigen bedrijf onder begeleiding van leermeester Van Hees. 'Je begint bijna bij nul en ik heb van hem veel kleine kneepjes geleerd, die de kwaliteit van het product bepalen. Zo hebben we bijvoorbeeld een vaste kostenpost voor aardappelen! Hij lacht, uitleg is hier wel op zijn plaats. In de zijkant van de steen zitten twee of vier buisjes, waar de steenkraan in past om hem op te kunnen takelen. Deze buisjes lopen tijdens het gietproces vol, als er niks inzit. Van Hees zijn oplossing was om de buisjes in aardappelen te drukken, die na uitharding van de steen

gemakkelijk leeg te halen waren.

De Duitse werkplaats verlaat hij na anderhalf jaar om naar deze werkplaats in Plasmolen te verhuizen. De zaken gingen goed lopen. Van Hees kreeg gelijk met zijn voorspelling, want Hans heeft in tien jaar tijd meer dan 500 stenen gemaakt. Hoe dat kon? Hij is wereldwijd gaan werken en zag dat er in landen

om ons heen, zoals Duitsland, Frankrijk en Engeland, een restauratiehause ontstond.

Verder doet mond-op-mond-reclame wonderen in deze kleine wereld. Dat geeft hem een luxepositie, die adverteren zelfs overbodig maakt. Hij is dan ook de enige in Nederland, op iemand

na, die af en toe een steen maakt. In Europa is hij één van de twee. Zijn collega zit in het noorden van Denemarken. Hans vervangt nog wel eens een Deense steen. Voor het scherpen en advieswerk is hij één dag in de week op pad in heel Europa. Drie dagen in de week heeft hij iemand in dienst. Verder is De Witte molen met twee actieve molenaars nog steeds zijn business.

Restaureren

Van Hees maakte in zijn tijd voornamelijk kunststenen, maar voor Hans werd restauratie van oude stenen een nieuwe markt. De Duitse blauwe stenen uit de Eifel waren de moeite waard om te restaureren en ze een nieuw leven te geven. In de werkplaats liggen een aantal gescheurde exemplaren opgestapeld. Deze steensoort is grof en poreus. Het probleem met de Franse stenen is dat ze niet meer gemaakt kunnen worden, omdat de steengroeven uitgeput zijn geraakt. Deze steen bestaat uit zoetwaterkwarts, dat

Grondstoffen voor het vervaardigen van kunststenen

bijzonder hard is en erg fijn poreus. Zo'n steen bestaat uit een ballastlaag (de onderste laag) en een maallaag, die erbovenop ligt. Hans heeft de gipsen maallaag verwijderd, zodat er een maanlandschap overbleef en vervolgens is er een nieuwe laag overheen gekomen van kunststeen.

Zowel Franse als Duitse stenen worden veelal gebruikt voor het malen van tarwe.

Ook kantstenen van kollergangen worden door Hans onderhouden. Zoals bij de pel- en oliemolens in Rijssen. Zo goochelt Hans met oude stenen. Hij kan ze al naar gelang de vraag groter of kleiner maken. 'Mijn stenen liggen overal: Nieuw Zeeland, Japan, Amerika en Europa.' Naar Zwitserland reist hij één keer per jaar af om daar in de meelfabrieken kunststenen te scherpen.

Verschillende kunststenen

Voor het vervaardigen van kunststenen liggen in de werkplaats grondstoffen opgeslagen. De steensoorten: grint voor de ballastlaag, kwarts uit Duitsland en Frankrijk, flint uit Noorwegen (wie kent niet de Flintstones?) en amarij uit Turkije. Als bindmiddel wordt magnesiet, een speciale gipssoort en de vloeistof magnesiumchloride gebruikt. De grondstoffen worden in de gewenste samenstelling en het bindmiddel in een betonmolen gemengd. Maar daar gaat nog iets aan vooraf. Als Hans van een klant het verzoek krijgt om een steen te maken, is het belangrijk te weten, welke graansoort er met de stenen gemalen gaat worden. Bijvoorbeeld maïs, rogge of verschillende graansoorten. Daar worden de steen-

Losse kerven worden op de ballastlaag gelegd

Verschillende soorten rijnen

soorten op uitgezocht, maar ook het scherpsel (3) op uitgezocht.

Ook het gewenste eindresultaat is van groot belang. Hoe fijn moet het product gemalen zijn.

De klant kan kiezen tussen een steen met een zachte uitslag en een massieve kunststeen. Hans laat een grote ijzeren mal zien, waarin de ballastlaag van de steen met zachte uitslag ligt uit te harden. Dit duurt ongeveer vier dagen. De kraangatbuisjes (met aardappel) zijn meegegoten. In een gebogen halfronde mal zijn de losse kerven gegoten, die los op de ballastlaag worden gelegd. Daartussen wordt het zachte bodemsels gestampt. Dit is de laag die weggehakt wordt als de steen gescherpt wordt. Het voordeel van deze steen is dat het scherpen gemakkelijk gaat. Het nadeel is dat

Met de hand billen is tijdrovend en intensief werk

het meer werkuren kost om hem te maken, waardoor de prijs omhoog gaat. Bij een massieve kunssteen is het eenvoudiger. Men giet eerst de ballastlaag en vervolgens de maallaag en na het uitharden tekent men met stift het scherpstel, dat later uitgehakt wordt. (zie foto ..) Ook is het mogelijk om met een contravorm onder in de mal het scherpstel in de maallaag te maken en vervolgens de ballastlaag erop te gieten.

IJzeren banden en het juiste gereedschap
Goed gereedschap is ontzettend belangrijk voor iedere vakman, maar aangezien Hans

uniek is in zijn vak is dat niet te koop. Vroeger hakte men de uitslag met een bilhamer uit, maar tegenwoordig gaat dat sneller met een elektrische hamer. Het is een kwestie van uitproberen van bestaand gereedschap. Een probleem is ook dat je niet nat kunt werken bij deze stenen en elektrisch gereedschap vaak met water gekoeld wordt. Hans heeft door de jaren heen zijn weg hierin gevonden. Wat we nog niet gezien hebben is de ijzerbewerking. Na een week uitharden worden de ijzeren banden om de steen gekrompen. Achter in de werkplaats hangen branders. Hans knipt een ijzeren strip op de juiste lengte

af, last de einden aan elkaar, zodat er een ring ontstaat en hangt deze vervolgens boven de branders. De verhitte ring wordt om de steen gelegd. Door het afkoelen krimpt de band, zodat hij vast om de steen komt te zitten. We wandelen terug naar de andere kant van de werkplaats en zien nog andere handel liggen van Hans: de Bio 80, een handgraanmolen en een Romeinse handmolen die in o.a. in het Ned. Openluchtmuseum en het Archeon gebruikt wordt. Dat laatste brengt ons op de terugreis naar Alphen aan den Rijn. We bedanken Hans hartelijk voor zijn uitleg en wensen hem veel succes.

VOETNOTEN

1. Een volmolen is een molen voor het 'vol-len' van geweven stoffen tot viltig en sterk laken. De stof werd daarvoor gedrenkt in een mengsel met ranzige boter of gerotte urine en bewerkt met stampers, die door

het waterrad werden aangedreven. Hij werd in de volksmond ook wel 'stinkmolen' genoemd.

2. Scherpen of billen: met een speciale hamer de maalgroeven van de steen diep genoeg

maken, zodat het meel grondig gemalen wordt en goed afgevoerd kan worden naar de zijkant van de steen.

3. Scherpstel: het reliëf op de bovenkant van de steen

recht door zee

Financieel jaarverslag 2006

Door het overlijden van penningmeester Wouter de Wekker was het niet mogelijk het financiële jaarverslag te behandelen op de Jaarvergadering. Hierbij biedt het bestuur u het verslag alsnog aan.

Het jaar 2006 werd door de contributieverhoging en door het feit dat we geen tegenvallers hoefden te noteren positief afgesloten. We hebben hierdoor onze reserves kunnen vergroten.

Dit is noodzakelijk om als vereniging het eigen risico van onze WA+ verzekering te kunnen dekken en om volgend jaar de extra uitgaven in verband met herziening van de lesstof te kunnen betalen.

Toelichting:

Het werd steeds moeilijker om uit de voorraad lesstof één compleet lespakket samen te stellen. Er is daarom in 2006 versneld op afgeschreven. Wat nog aan voorraad over is, zijn de in 2006 aangeschafte CD-roms van pelmolen de Havik.

De kort lopende vorderingen zijn gestegen. Dit komt omdat de prijs per bladzijde die onze adverteerders betalen naar boven toe bijgesteld is.

Balans per 31 december 2006 (2005)

Staat A

ACTIVA	2006	2005
	in euro's	in euro's
Meetapparatuur bliksemafleiders	683,08	616,23
Financiële vaste activa	605,00	605,00
Voorraad	307,96	4.081,42
Kortlopende vorderingen	1.790,41	645,00
Geldmiddelen	31.159,28	30.710,53
	34.545,73	36.658,18
PASSIVA		
Fondsen en Voorzieningen	19.147,67	11.516,99
Kortlopende schulden	15.398,06	25.141,19
	34.545,73	36.658,18

MOLENSTENEN

Molensteenfabriek Van Vugt levert u naar keuze massieve maalstenen of stenen met een zachte uitslag. Ze worden vakkundig afgewerkt, prima gescherpt en goed onder de rij gebracht.

Wij kunnen u ook van dienst zijn met:

- ✓ nieuwe Duitse blauwe stenen;
- ✓ kunst- en sierstenen;
- ✓ het scherp van molenstenen;
- ✓ deskundige informatie.

Bel voor inlichtingen vrijblijvend met:

H.J.A van Vugt
Molensteenfabriek
Zomereik 10
5682 HH Best (NL)
Tel/Fax: (+31) (0) 499-395454

Zeilmakerij van Neerven bv

MOLENZEILEN IN
WK77 BRUIN OF WIT,
MARLON BOLUS ROOD

Driek van Erpstraat 1

5341 AK OSS

Tel. 0412-624028

Fax. 0412-627973

DEGELIJKHEID EN
GEGARANDEERD DE
BESTE KWALITEIT !!

Staat B (bedragen in euro's)

Rekening van Baten en Lasten				Begroting van Baten en Lasten		
BATEN	Begroting 2006	Rekening 2006	Rekening 2005	Begroting 2007	Begroting 2006	Rekening 2006
Bijdrage leden	62.500,00	66.774,57	58.850,94	67.250,00	62.500,00	66.774,57
Rentebaten	300,00	494,27	382,86	350,00	300,00	494,27
Subsidies en bijdragen	19.000,00	18.942,11	19.723,35	20.600,00	19.000,00	18.942,11
	-		-		-	
Totaal a	81.800,00	86.210,95	78.957,15	88.200,00	81.800,00	86.210,95
Afdelingen	10.495,00	7.342,75	9.999,99	10.550,00	10.495,00	7.342,75
Opleiding	19.650,00	20.968,72	18.362,28	20.800,00	19.650,00	20.968,72
Ledenadministratie	850,00	458,05	1.505,47	850,00	850,00	458,05
Gildebrief	17.125,00	18.883,98	16.285,92	19.425,00	17.125,00	18.883,98
Gildeverzendingen	2.300,00	3.452,18	2.291,86	3.950,00	2.300,00	3.452,18
Bliksemafleidercontrole	1.740,00	1.487,88	1.688,52	1.767,00	1.740,00	1.487,88
Publiciteit, biotoop	1.555,00	-	2.124,33	1.600,00	1.555,00	-
Beheer en administratie	10.985,00	9.216,43	11.319,29	10.345,00	10.985,00	9.216,43
Biotoopprijzen		500,00		500,00		500,00
Verzekeringen	17.600,00	16.270,28	17.558,40	19.200,00	17.600,00	16.270,28
Overige lasten	1.250,00		1.330,96	1.250,00	1.250,00	
Totaal b	83.550,00	78.580,27	82.467,02	90.237,00	83.550,00	78.580,27
saldo a-b	1.750,00	7.630,68	3.509,87	2.037,00	1.750,00	7.630,68
Saldo toevoegingen/ onttrekkingen fondsen en voorzieningen	1.750,00			2.037,00	1.750,00	
Overige baten en lasten	-		-			
Totaal c	1.750,00			2.037,00	1.750,00	
Resultaat a-b-/+c	-	7.630,68	3.509,87	-	-	7.630,68

Gezocht: Leerling Molenaars (M/V)

Een kennismaking

De opleiding tot vrijwillig molenaar kent vele wiekstanden. Op de jaarvergadering van het Gilde maakte Gildebroeder Verwijmeren duidelijk hoe ze in Nootdorp op zoek zijn gegaan naar nieuwe vrijwillige molenaars. Daarbij hebben ze dankbaar gebruik gemaakt van het plaatselijke huis aan huis blad.

Vrienden van de Windlust

Molen Windlust aan de Oudeweg in Nootdorp kreeg publiciteit door een artikel in het plaatselijke blad dat iedere gemeente of dorp vaak wel heeft. De mensen in Nootdorp zijn trots op hun molen die een vertrouwd beeld voor hen is in het dorp. Vrijwel iedere zaterdag en vaak ook op zondag draaien de wieken.

Weinig mensen zullen dan ook willen dat de molen verdwijnt. Met twaalf vrijwilligers en twee molenaars wordt de molen draaiend gehouden. Molenaar Tinus van Verwijmeren is 67jaar en collega Fred Heidt 44.

Eerstgenoemde kan de werkzaamheden nog goed aan, maar dat kan veranderen. Laatstgenoemde heeft een drukke baan en een jong gezin.

Dat tekent precies de problemen die er zijn om de molens draaiend te houden. Leeftijd en drukke werkzaamheden gaan leiden tot een gebrek aan molenaars. Enthousiaste molenaars draaien soms meerdere molens.

Op zoek naar een molenaar

In 2005 meldde zich een derde molenaar uit Den Haag. Maar zijn werk was van korte duur. Enkele molenaars erbij zou het allemaal wat eenvoudiger maken Dus moest men op zoek.

Maar het aantal beschikbare molenaars dun gezaaid. Dus werd bedacht mensen te werven voor de opleiding tot molenaar. Veel mensen doen vrijwilligerswerk. Dus waarom zouden er daaronder geen mensen zijn die het mole-

Tinus Verwijmeren (met pet) die uitleg geeft aan aspirant molenaars

22 september

OPENLESDAGEN DAG

Aan de openlesdag van het Gilde in Drenthe en Overijssel op 22 september deden 31 molens mee.

De bedoeling van deze open lesdag is om nieuwe molenaars te werven. Niet omdat er een groot tekort is aan molenaars, maar meer om te streven naar het vormen van groepjes molenaars op één molen.

Eventuele nieuwe molenaars kunnen op deze dag kennismaken met het molenaarsvak en ook zelf actief allerlei handelingen verrichten.

Ook in Friesland werd door twee molenaars van het Gild Fryske Mouders op dezelfde dag een openlesdag gehouden.

molenaars zouden willen beoefenen. Waarom zouden deze zich niet de theorie willen eigen maken en 150 uur praktijkervaring willen opdoen voor het diploma. Het is als schaatsen. Kun je het eenmaal dan verloor je het nooit. Dus bedachten de Vrienden van de Windlust een manier om mensen enthousiast te maken.

Kennismakingsles

Allereerst legde men contact met het plaatselijke huis aan huisblad. Daarin verscheen een artikel waarin belangstellenden zich konden melden voor een kennismakingsles om zich een beter beeld te kunnen vormen van de werkzaamheden van een vrijwillig molenaar en de opleiding. In de "les" werden alle werkzaamheden verricht om de molen vanuit veilig weggezette toestand draaiende te krijgen behandeld. In de van tevoren verstrekte informatie voor de proefles werd ingegaan op de opleiding. Maar de nadruk daarin lag toch op wat er achtereenvolgens gebeurd. Dit aan de hand van typische molenaarstermen die daarbij een rol spelen. Aan de hand van een

zestal pagina's en een vijftal tekeningen krijgt men een soort stoomcursus molenaar.

Belangstelling

Het artikel had succes. Liefst 17 mensen toonden belangstelling en volgden de proefles van 3 uur.

Zeker vijf ervan hebben zich aangemeld bij het Gilde aangemeld als leerling-molenaar. Goed voorbeeld doet goed volgen zogezegd. Ook elders in deze Gildebrief vindt u aandacht voor de werving van leerling-molenaars.

Huib van Est

Bijzondere demonstratieles in Santpoort

Vrijdag 21 september 2007 was een bijzondere dag in molenaarskringen. Op die dag vond een demonstratieles plaats door de Amerikaanse Alisa Crawford op Molen de Zandhaas in Santpoort en de uitreiking van het diploma. Dit gebeurde ter gelegenheid van het feit dat zij enkele dagen daarvoor was geslaagd voor het examen vrijwillig molenaar.

Alisa Crawford op de Zandhaas in Santpoort

Molen De Zwaan

De eerste kennismaking van Alisa Crawford met molens was een watermolen. Amerika kent van oorsprong geen windmolens zoals wij die door de eeuwen heen hebben gekend. In 2002 krijgt ze kans om als molenaar aan de slag te gaan op korenmolen De Zwaan in de plaats Holland in Michigan (USA). Deze molen heeft een Hollandse oorsprong en waarschijnlijk in 1761 gebouwd in Krommenie. Later in 1887

Alisa in actie op 21 september

kwam hij terecht in Vinkel in Noord Brabant. Iets ten Oosten van Den Bosch. Door toeval kwam Alisa in contact met de dochter van de laatste molenaar in Vinkel, mevrouw Schmitz van Schayk. Haar dochter had een uitwisselingsstudente in huis die haar een foto liet zien van De Zwaan. Zo viel het kwartje en leidde dat tot een bezoek aan Holland-Michigan. En dus contact met Alisa.

An American crazy for windmills

Dat kopte een plaatselijke krant in Holland-Michigan. Alisa besloot om het diploma te halen van de Hollandsche Molen en het Gilde

van Vrijwillige Molenaars. "In Nederland hebben ze volgens mij de beste opleiding in de wereld als het gaat om het opleiden van molenaars (training program)" zegt ze in het plaatselijke blad bij haar thuis. Dus trok ze naar Nederland om "het vak" te leren bij de instructeurs van het Gilde van Vrijwillige molenaars. Mede dank zij een subsidie van de Amerikaanse molenorganisatie SPOOM. Ook om zelf in Amerika molenaars te kunnen gaan opleiden. In Nederland waren al een vijftal Amerikanen opgeleid tot molenaar heb ik begrepen. Alisa was wel de eerste vrouwelijke molenaar die het diploma haalde

met het duidelijke doel "windmolenaars op te leiden". Ze ontving het diploma uit handen van de secretaris van De Hollandsche molen, Eric Reijnders.

Aggie

Een van degenen waarop Alisa in Nederland kon terugvallen was Aggie Fluitman. Aggie zag haar molen in vlammen opgaan en raakte zo ook haar getuigschrift als molenaar kwijt. Alisa zorgde ervoor dat ze weer een officieel getuigschrift kreeg. Dat werd tegelijkertijd uitgereikt op 21 september. Beiden ontvingen ook het speldje van de Vereniging van Vrijwillige

De Zandhaas in Santpoort

Molen De Zwaan in Holland Michigan (USA)

Molenaars onder elkaar. Aggie Fluitman krijgt het speldje van het GVM opgespeld door Joyce Beneker.

Molenaars uit handen van bestuurslid Joyce Beneker van het Gilde van Vrijwillige Molenaars. Een mooi trio vrouwelijke molenaars!

Huub van Est

(Met dank aan Joyce Beneker die behalve de foto van de Zwaan zorgde voor de foto's en het materiaal voor de tekst)

Overhandiging diploma

Vrijwillig molenaar worden? Een boeiende hobby!

Windkracht 5, de wieken klieven door de lucht, de zeilen klapperen driftig. In de molen is de muziek te horen van in elkaar grijpende raderen. Je hoort het "zingen" van de molenstenen. De molenaar houdt ondertussen een oogje in het zeil. De wind is z'n grote vrind!

Je proeft de sfeer van de draaiende molen. Vroeger hoorde deze sfeer bij het dagelijkse werk van de zwoegende molenaars, die met de molen hun brood verdienden. Nu pakken vele vrijwilligers dit werk weer op. Niet voor de kostwinning, maar om er voor te zorgen dat molens levende monumenten blijven. Voor de hobby dus! Vrijwillig molenaar zijn is echter niet zomaar een hobby. Het is het trotseren van

weer en wind met deze grote, stoere bouwwerken. Het is het inschatten van weersituaties, opletten wat de wind doet en zo de juiste zeilvoering op de wieken te kiezen. Het is het bedienen van de vang, de rem van de molen, dat altijd een trots gevoel geeft om zo de flink draaiende en suizende wiekenmassa tot stilstand te brengen. Vooral het samenspel tussen deze en nog vele andere aanverwante activiteiten, maakt deze hobby tot een uniek tijdverdrijf, waarbij veel vrijheid, zelfstandigheid en verantwoordelijkheid komen kijken.

Voor een molen geldt immers: stilstand is achteruitgang en rust roest. Molens zijn in vroeger tijden nu eenmaal niet uitgevonden om stil te blijven staan! Daarom geven vele vrijwilligers gehoor aan de "roeping" om de molens draaiende te houden en volgen een cursus voor vrijwillig molenaar. Na deze cursus mag er zelfstandig met een molen gedraaid worden.

Bijzondere molen zoekt bijzondere molenaar.

In Nederland zijn nog maar vier torenmolens te vinden. De Grafelijke Torenmolens in Zeddam is hiervan de meest originele. Gebouwd tussen 1440 en 1450, is deze molen de laatste nog werkzame molen in Nederland. Bovendien staat hij op de UNESCO lijst van cultureel erfgoed.

Een bijzondere molen dus. En daarvoor zoeken we een bijzondere molenaar die in een team met andere molenaars aan de slag wil. Hoe bijzonder bent u? In ieder geval bijzonder enthousiast. Uiteraard heeft u ook een getuigenis van "betrokkenheid vrijwillige molenaar" van de Hollandse Molens. Meer weten? Schrijf een brief, bel of kijk op torenmolens.nl

Wim Hageman
Ouwaldsstraat 30
7038 CK Zeddam
0314-651974

Jon van Dalen
Bitterstraat 30
7038 CP Zeddam
0314-652762

RIJNLANDSE MOLENDAG

Voor de tiende keer organiseren de molenaars van de Rijnlandse Molenstichting op Zondag 28 Oktober 2007 de Rijnlandse molendag.

Op deze dag zullen van 10.00 uur tot 17.00 uur een groot aantal van de 43 molens bij voldoende wind draaien en open gesteld zijn voor collega-molenaars.

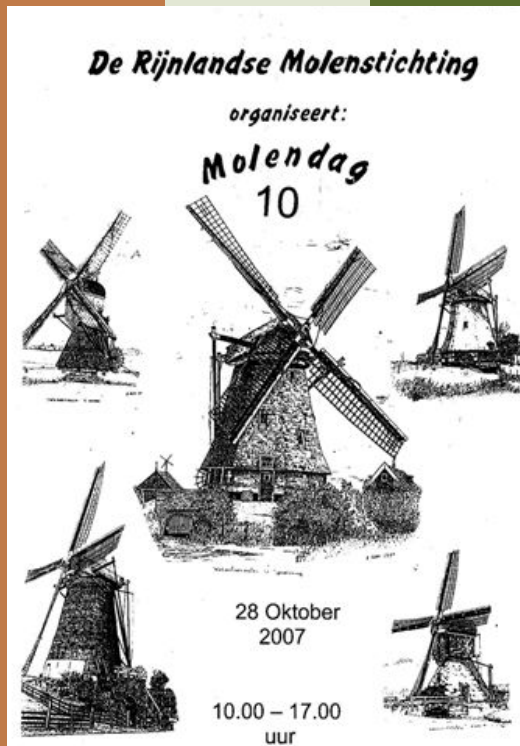
Ter gelegenheid van de tiende keer heeft molenbouwbedrijf zijn terrein en werkplaats opengesteld voor bezoek, waar een kalkmolen is te bezichtigen en de gigantische kap van de Murphymolen met windroos bestemd voor San Francisco. Als het meezit is ook de Meerburgmolen op het terrein te vinden.

Ook de lakermolen en de Kokmolen op een eiland in de Kagerplassen kunnen worden bezocht.

Voor vervoer contact opnemen met Kees de Haas tel: 06 53903846.

Molens die dit jaar meedoen zijn:

Alle molens in Alkemade-Jacobsouwde-Warmond en de molens: Noordwijk / de Hoogewegse molen, Voorhout / Hoop doet leven, Leiderdorp / de Achthovense molen en Doeshofmolen, Koudekerk a/d Rijn / Hondsdijksemolen en Lagewaardse molen, Hazerswoude / Rijndijk / de Groenedijksemolen, Oegstgeest / 't Poeltje.

Molententoonstelling

De Molententoonstelling Meesters en Molens kunt u op de volgende data bezoeken:

Drents Museum, Assen:

18 september - 9 december 2007

Puntkomma

Rubriek voor reacties of aanvullingen van lezers

Getijdenmolen Bergen op Zoom

Naar aanleiding van de restauratie van een getijdenmolen in mijn woonplaats Bergen op Zoom heb ik de Gildebrief no. 4 2006 nog even terug gepakt om de artikel van "Op reis met Gijs" te lezen. Dit artikel gaat over de getijdenmolen van Rupelmonde. Tot mijn verbazing staat in dit artikel vermeld dat de laatst overgebleven getijdenmolen van Nederland in Goes staat. Is de redactie dan niet op de hoogte dat Bergen op Zoom ook een getijdenmolen heeft ?

De getijdenmolen in Bergen op Zoom is gedeeltelijk gerestaureerd. Inwendig moet nog heel veel gebeuren. Maar daarom is het erg interessant om de molen nu te bezoeken. Er zijn nu nog veel bouwsporen te zien. Voor een kenner moet het enigszins te zien zijn hoe de molen ingericht is geweest. Op de begane grond zijn nog veel funderingsresten zichtbaar. Meer informatie is te vinden op www.getijdenwatermolen.nl.

Willem van Beers
Foto: Piet Kruisenga

Werkgroep herziening molenaarsopleiding

Het gaat zoals het wandelen door een nieuwe wijk, zeker een met vrijstaande huizen, mij vallen dan een aantal zaken op. Het eerste wat ik altijd roep: “Kaal”, dan volgt al snel: “Wat staan die huizen dicht op elkaar”. En al lopend zie ik een woonwijk die gespeend is van enige wijze van afstemming. Onregelmatig worden bouwstijlen in de trant van trendy boerderettes, retro notariswoningen, moderne kubistische woningen modieus afgewisseld. Het lijkt een trend: alles moet kunnen.

Je mag veronderstellen dat elke bewoner er trots op is dat hij hier een plekje heeft weten te bemachtigen. Zijn plekje. En zo zijn er vele in die wijk, allemaal eigen plekjes, waar hardwerkende bewoners iets van proberen te maken.

Het type huis, ja, daar waren ze het snel over eens. De indeling, dat had wat meer voeten in de aarde. En de aannemer, die leek hen steeds dwars te zitten, ook het weer werkte niet mee. De kosten overschreden in ruime mate de begroting.

Rondom het huis is het al te zien: het schuurtje, de schutting, hier en daar een plant uit

de tuin van het vorige huis; in huis: de oude meubels kunnen nog wel een tijdje mee.

En allen hebben in hun achterhoofd: straks, als...

Ik denk dan: “Och, als alles begroeid is in die wijk, dan zien we dat allemaal niet meer, tot ze verpaupert. En dan begint het weer opnieuw, tenzij...

Elke molenaar heeft een eigen geluid

We zijn vrijwillige molenaars, allen met een eigen stijl, een eigen molen, een eigen terrein. Daarin onderscheiden we ons van de anderen. Dat is al jaren zo gegaan. Goed?

De werkers van het eerste uur, in hun tijd hebben ook zij gekeken naar de doelstelling, de inhoud, de vorm en de structuur van de opleiding en de afronding er van. Vergroeid zijn ze, vergroeid met de opleiding, zo zelfs dat ze, verknocht aan de oude opzet, moeite hebben om de huidige situatie eens op afstand te bekijken, om zich los te maken om daardoor in te zien dat het ook anders kan, anders op elkaar afgestemd had kunnen worden..., als ze maar bij de tijd gebleven waren, als ze de vinger maar aan de pols hadden gehouden.

Het is dan ook niet vreemd dat het voor hen lijkt als of alles op de schop gaat. De nieuwe generatie zal het wel eens even anders doen. In tegendeel.

Voortbouwend op de huidige opleiding zijn de signalen ter verbetering, zoals het in de praktijk opleiden, de wijze van het praktijkgericht opleiden, de wijze van begeleiding, van de examinering [exameneisen] en die van de beoordeling [examenreglement] van een kandidaat verwerkt. Aandacht is besteed aan eisen die gesteld worden aan de benoeming van instructeurs en examinatoren [kwaliteitsbewaking]. Een belangrijk uitgangspunt bij de verbeteringen is ook de begeleiding van alle betrokkenen, waaronder ook de leerling, in de hoop dat ze beter inzicht te krijgen in effecten van hun optreden [communicatie]. Getracht is de onderscheiden onderdelen op

elkaar aan te laten sluiten en op elkaar af te stemmen.

Rol afdelingen

Dat een aantal afdelingen zijn begonnen met na te denken hoe een en ander binnen hun afdeling georganiseerd kan worden dan wel over welke verbeteringen voor hun regio van direct belang zijn, is niet zo verwonderlijk. Actieve afdelingen blijven van nature alert en ontwikkelen, naast de werkgroep opleiding, op hun terrein velerlei initiatieven en willen de nieuwe ontwikkelingen zo snel mogelijk invoeren. Het Gildebestuur streeft er naar de initiatieven te toetsen aan de aanpassingen, of verbeterpunten. Het is voor haar van het grootste belang dat het Gilde, in al haar gedingen, als eenheid naar buiten kan treden. Eenmaal deze weg ingeslagen zal het er voor moeten waken dat afdelingen autonoom gaan functioneren.

Voor het zover is moeten alle voorgestelde wijzigingen wel tegen het licht gehouden worden om de inhoudelijke, personele, structurele, organisatorische en financiële consequenties te kunnen overzien. Na afstemming op elkaar en vaststelling er van moet uiteraard beslist worden over de invoering, de logistieke gang van zaken. Pas dan kan overgegaan worden tot invoering. In deze is het bestuur aan zet.

Het formuleren van voorstellen, die invoering van de vastgestelde gemeenschappelijke verbeterpunten tot gevolg heeft is klaar. Er is rekening gehouden met en ruimte over gelaten voor de toekomstige implementatie van de verschillen in opleidingen te weten modulariteit en de basismolenaar, waarmee we willen voorkomen dat de ‘nieuwe wijk’ weer na een paar jaar is verouderd en gerenoveerd moet worden.

Al met al lijkt het wat moois te worden, maar het is zaak de vinger aan vinger aan de pols te houden.

Namens de werkgroep
Jan Jansen

Algemeen

De redactie ontvangt veel persberichten en mededelingen over plaatselijke of regionale activiteiten. Bijna altijd zijn ze de moeite waard als het gaat om aandacht voor een gebeurtenis of evenement. Voor de redactie is het wel lastig als een mededeling datums vermeld die na het verschijnen van de Gildebrief al zijn verstreken. Soms betekent het dat vermelding geen zin meer heeft. Maar vaak is het toch vermeldenswaard.

De Gildebrief komt helaas maar vier keer per jaar uit. Dat betekent soms dat het niet meer past in de rubriek. Indien toch vermeldenswaardig wordt er aandacht aan besteed. De redactie zal doorgaan in deze zin. Wel verzoeken wij u rekening te houden met de verschijningsdatums. Eind Maart, Eind Juni, Eind September en Eind December. Blijf dus uw mededelingen sturen. Ook al is de actualiteit van uw bericht of mededeling niet altijd meer aan de orde. De informatie voor medemolenaars blijft voor de redactie uitgangspunt.

Overijssel

Molens in Overijssel is een film die op 4 september 2007 in het Historisch Centrum in Overijssel in première ging. In september en oktober valt de film nog vaker te zien in de Van Wevelinkhovenstraat. Elke woensdagmiddag van 13.30 uur tot 15.30 uur en elke zaterdag en zondagmiddag van 13.00 tot 16.30.

Oisterwijk

De Kerkhovense Molen in Oisterwijk is sinds kort ook een website rijk. In het Jaar van de Molens moest het er van komen vonden molenaars en bestuur van de stichting. Op deze zeer overzichtelijke website uiteraard gegevens over molen en geschiedenis, maar ook, en dat is bijzonder aan deze molen, over de participatie van geestelijk gehandicapten in de molenwinkel, de tuin en het terras.

Verder over de deelname in het Graan-Goed-project waarin spelt en landschapspark Het Groene Woud een rol spelen. Kijkt u eens op www.kerkhovensemolen.nl

AVRO

Vanaf eind augustus zendt de AVRO op Nederland 2 een zestal programma's over molens uit op TV onder de titel Werken met Wind en Water. De laatste 2 afleveringen kan men zien op 6 oktober en 13 oktober

Zoeterwoude

In een bericht in NRC Handelsblad van 19 juli 2007 viel te lezen dat drie molens zullen worden verplaatst naar andere locaties. Dit in verband met planologische ingrepen voor de snelweg A4 en de HSL-lijn. En mogelijk ook een vierde. Een unicum volgens een woordvoerder van de provincie Zuid-Holland. De woordvoerder zei ook: "Als er bijvoorbeeld hoogbouw naast een molen komt, vangt een molen minder wind. Voor een molenaar is het niet aantrekkelijk". Vraag voor de redactie is of de recente uitspraken van de Raad van State hebben geleid tot deze oplossingsbereidheid. We wachten het gesprek over De Otter, dat de Raad van State heeft bevolen aan de Amsterdamse Deelgemeente af (zie de vorige Gildebrief).

Marc Crins Molenzeilen

Hou streekelgenschappen in ere!

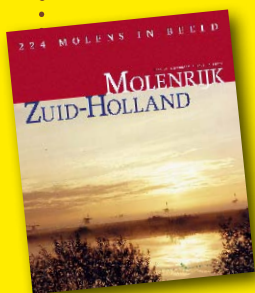
Vraag vrijblijvend een offerte aan!

- ◆ Nieuwe molenzeilen, diverse mogelijkheden
- ◆ Reparaties van uw oude zeilen
- ◆ Lui-matten
- ◆ Bil kussens (in zeildoek)
- ◆ Aanverwante artikelen

Paardebloemstraat 28
5953 GV Reuver
tel.: (077) 474 80 33
fax: (077) 474 80 34

gsm: (06) 20 94 98 05
www.molenzeilen.com

Boekenmolen

MOLENRIJK ZUID-HOLLAND 224 MOLENS IN BEELD

Dit boek verschijnt op 2 november 2007.

Iedere molen van de molenrijkste provincie van ons land, Zuid-Holland, heeft in dit boek een eigen full colour pagina met foto's en een korte beschrijving van bijzondere gebeurtenissen in het leven van deze specifieke molen. Naast een algemeen gedeelte wordt op ongecompliceerde wijze verhaald over de oorsprong van molens, de typen en producten, het molenbeheer, behoud en restauratie en vele andere aspecten. Op overzichtelijke kaarten zijn de locaties van de molens aangegeven, evenals de beschermde 'rompen en stompen'.

- Een standaardwerk met een deskundige redactie. Met 450 analoge foto's en zeldzaam historisch materiaal en een voorwoord van de Commissaris van de koningin in Zuid-Holland.
- Het boek wordt uitgegeven door de Provincie Zuid-Holland, het Erfgoedhuis Zuid-Holland te Delft en Uitgeverij Watermerk BV te Lekkerkerk.
- De omvang is 272 pagina's. Het boekwerk is genaaid gebonden uitgevoerd met full colour omslag. De winkelprijs bedraagt € 34,50. ISBN: 978-90-78388-02-9.
- Meer informatie: www.watermerk.eu

MOLINOLOGIE

KRAMER-PRIJS 2006 UITGEREIKT IN PUTTEN

Dit jaar vond het Internationale TIMS Symposium voor Molinologie plaats in Nederland. Op 3 juni reikte Ton Meesters, de voorzitter van "TIMS Nederland en Vlaanderen" voor de derde maal de I.J. de Kramer-prijs ter grootte van € 2.000,- uit.

Deze prijs voor een publicatie werd toegekend aan de Nederlandse auteurs: Herman Kaptein en Pieter Schotsman + voor hun studie: "Alkmaar als bakermat van de Hollandse industriemolens omstreeks 1600".

De publicatie handelt over de vroegste ontwikkelingen op het terrein van de bedrijfs-windmolens, die in het zeventiende-eeuwse Holland zo belangrijk werden. Kennis van de Alkmaarse situatie speelt daarin een wezenlijke rol. Ook geeft de studie inzicht in de achtergronden van nieuwe ontwikkelingen.

VAN BILLEN EN KRUIEN

Ad van Gool

Van Billen en Kruien

Windmolens in de Kempen

Drukkerij Gianotten BV, Tilburg 2007

Het boek geeft een zeer volledig overzicht van de molens en de molengeschiedenis van de molens in De Kempen. Het is fraai geïllustreerd met zowel historisch als hedendaags beeldmateriaal.

Van billen en kruien wordt bij voldoende voorintekening ter gelegenheid van het Jaar van de Molens (2007) uitgegeven door de auteur, in nauwe samenwerking met Barlandus boekproducties en Drukkerij Gianotten BV te Tilburg.

Het wordt een luxe hardcoverboek, ca 144 pagina's uitgevoerd in full colour, boek-blokformaat 215 x 275 mm, met in totaal ruim 200 foto's en illustraties. U kunt profiteren van een aantrekkelijke korting op dit unieke boek door het vóór 15 oktober 2007 bij voorintekening te reserveren. U betaalt dan slechts € 19,95 (na verschijnen € 29,95) plus bij toezending € 4,50 verzendkosten.

Dit bedrag wordt ca. drie weken voor verschijnen via een éénmalige automatische incasso door Drukkerij Gianotten van uw rekening afgeschreven.

Zie ook www.barlandus.nl

Uitgaven van het gilde van vrijwillige molenaars

ten behoeve van de opleiding tot vrijwillig molenaar

HET ENTREEPAKKET

De basiscursus – op enkele hoofdstukken na gereed.

Alle overige lesstof wordt in de loop van de tijd nieuw vervaardigd en uitgegeven en zal in de loop van de tijd worden toegezonden.

De leden in opleiding dienen dit pakket bij aanmelding aan te schaffen (niet inbegrepen bij de contributie). De prijs bedraagt € 42,50.

UITGAVEN TER VERBREIDING VAN DE KENNIS OVER MOLENS

Informatie XVI – Waarom draaien molens linksom? Waarom helt de bovenas? De tonmolen. Prijs: € 7,50 (incl. porto).

Informatie XIX – Molenaarservaringen J.B. Kaal. Prijs: € 7,50 (inclusief porto).

Informatie XXII – Bovenassen. Prijs: € 7,50 (inclusief porto).

Mappen voor de basiscursus

Prijs: € 11,00 (incl. porto).

HACCP-Rapport Hygiëncode

Te bestellen via Gilde verzendingen.

Inclusief porto € 30,00.

Exclusief porto € 25,50.

GRATIS UITGAVEN

- Informatiefolders
- Statuten en Huishoudelijk Reglement
- Bladen voor het maalboekje voor leden in opleiding en geslaagde leden
- Exameneisen
- Voorbeeld voor een Modelcontract vrijwillig molenaar
- Folder betreffende Gildeverzekeringen

BESTELLEN BIJ HET GILDE

H.P.A. (Hub) van Erve

Hoevense Kanaaldijk 9

5018 EA Tilburg, tel. 013-5362100, of verzendingen@vrijwilligmolenaars.nl

Wetenswaardige literatuur

Onderstaande literatuur is te bestellen op de erbij vermelde adressen. Vergeet niet daarbij uw naam- en adresgegevens te vermelden.

Molens. De nieuwe Stockhuyzen.

Waanders 2007, 240 blz, Prijs € 22,50.

Herziene editie. Weidemolen, torenmolen, monniksmolen, wipstellingmolen: geen molen-type of F. Stockhuyzen (1890-1976) traceerde de geschiedenis, techniek, functie, locatie etc. Een standaardwerk.

Opleiding Watermolenaar (Poldermolens)

Door: Ing. J. den Besten.

Te bestellen door overmaking van € 23,00 (incl. porto) op girorekening 139754 t.n.v. J. den Besten te Loenen aan de Vecht.

Over molens der fam. Honig

Door: P. Boorsma. Prijs € 10,00 (incl. porto).

Te bestellen bij het Gilde (zie boven).

Lesbrieven Basisonderwijs

Lesbrief Poldermolen compl. Prijs € 7,50.

Lesbrief Korenmolen compl. Prijs € 7,50.

Lesbrief Watermolen compl. Prijs € 7,50.

Deze lesbrieven zijn bedoeld voor leerlingen van de hoogste klassen van het basisonderwijs of de laagste klassen van het voortgezet

onderwijs. De lesbrieven omvatten de lesbrief zelf voor de leerlingen, een docentenhandleiding en een werkblad.

Pellen van gerst tot gort

Lesbrief voor molenaars.

Uitgave van Stichting Groninger Molens, Lopende Diep 8, 9712 NW Groningen.

Prijs € 6,00 (excl. porto).

Werking van de pelmolen

Door: P.H. Havik.

Facsimile handschrift € 15,00 (incl. porto).

CD-rom met transcriptie handschrift en lijst met Zaanse en Groningse termen, € 5,50 (incl. porto). Boekje + CD-rom € 20,00 (incl. porto). Te bestellen bij het Gilde (zie boven).

Zingende Stenen

Door: D.J. Abelskamp. Prijs: € 21,00 (incl. porto). Dit boek is te bestellen door overmaking op Raborekening 13.53.85.210 van G.W.M. Barendse, penningmeester van de Cursuscommissie, te Poeldijk.

Het decembernummer van de Gildebrief verschijnt eind december.

MEESTERMOLENAAR

Hans Tichelaar op de foto op de achterkant is een molinoloog in in hart en nieren zoals, valt op te maken uit het artikel van Gijs op Reis elders in dit nummer. Ruim anderhalf jaar geleden was ik bij hem op bezoek met de molenaars uit het Land van Cuijk, de kop van Limburg en een enkele gildebrouder van over de grens.

Wat mij is bijgebleven is dat hij niet alleen alle aspecten van de molens en molenstenen beheerste maar deze ook overeenkomstig zijn oorspronkelijke opleiding (onderwijs) over het voetlicht wist te brengen. Het vak leerde hij van Hein van Hees wiens bedrijf hij overnam.

Een van de dingen die mij zijn bijgebleven is het belang van het scherpen van molensteinen voor het malen van graan. Het scherpen van of billen van de molensteen is een van de cruciale punten voor de kwaliteit van het meel dat de molenaar voor de bakker wist te produceren. Elders in dit nummer vindt u een boekaankondiging over dit onderwerp.

Maar ook in de omgeving van het bedrijf van Hans Titulaer verwijst de geschiedenis naar de betekenis van het Billen. Zijn bedrijf is gevestigd in de Plasmolen waar ooit drie molens stonden. De laatste molen, De bovenste Plasmolen, is er nog (Zie GBF 2, 2007). De laatste molenaar op deze molen was heette Fonds Verouden. Als geen ander beheerste hij het billen. Het meel viel bij hem "koud in de zak".

Huub van Est

Foto: Margreet van Beusekom

©2007

Het Gilde van Vrijwillige Molenaars. Niets uit deze uitgave mag worden veeleevoudigd en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm, elektronische gegevens-verwerking of op welke andere wijze dan ook, zonder voorafgaande toestemming van het Gilde van Vrijwillige Molenaars.

De molensteenmaker

